

EOS Vilén Outi(TEM)

23.12.2020
JULKINEN

Asia

Komission tiedonanto EU:n merienergiastrategiasta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 19.11.2020 tiedonannon EU:n merienergiastrategiaksi (strategia merellä tuotettavan uusiutuvan energian potentiaalin valjastamiseksi ilmastoneutraalin tulevaisuuden tarpeisiin). Strategiassa komissio esittää tavoitteen merienergian tuotantokapasiteetin määrille vuodelle 2030 ja 2050 sekä keskeiset toimet tavoitteeseen pääsemiseksi.

Strategia on esitelty neuvoston energiatyöryhmän epävirallisessa videokokouksessa 24.11.2020.

Suomen kanta

Suomi pitää komission antamaa merienergiastrategiaa tervetulleena. Komissio näkee merienergian tärkeänä tekijänä hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtymisessä. Euroopan merialueet ovat merienergian hyödyntämisessä selkeästi eri vaiheissa ja Suomessa merituulivoiman rakentamisen voidaan arvioida painottuvan vuoden 2030 jälkeiseen aikaan. Merituulivoimapotentiaali on Suomessa kuitenkin merkittävä. On kannatettavaa, että strategiassa on tunnistettu eri merialueiden ominaispiirteiden eroavaisuus merienergian hyödyntämisen mahdollisuuksissa.

Suomi tukee tasapuolisten toimintaedellytysten tarjoamista eri markkinatoimijoille, myös merellä. Uudet tuotantoinvestoinnit tulisi ensisijaisesti pyrkiä toteuttamaan markkinaehtoisesti ja mahdollisten tukien tulee olla väliaikaisia ja kohdistua pääasiassa teknologian kehittämiseen. Komission ehdottamia merialueittain tehtäviä sitoumuksia uusiutuvalla energialle Suomi ei kannata. Suomi pitää kannatettavana merienergian erityispiirteiden huomioimista valtiontuen suuntaviivoissa, jotta merienergian kehitystä voidaan tarkoituksenmukaisella tavalla edistää ja nopeuttaa myös julkisilla varoilla. Kypsymisvaiheessa olevissa merituulivoimateknologioissa olisi kelluvan tuulivoiman ohella tärkeää tunnistaa myös arktinen merituulivoima, jonka rakentamiselle ja operoinnille jääolosuhteet aiheuttavat erityisiä haasteita. Pohjanlahden pohjoisosat ja rannikko sekä Suomenlahden itäosat jäätyvät lähes poikkeuksetta vuosittain. Suomen kannalta olisi tärkeää suunnata tutkimusta myös tuulivoimaloiden aiheuttamiin

vaikutuksiin merenkulun tutkajärjestelmiin. Suomessa lisähaastetta tähän tuo tutkan käyttö jääolosuhteissa, mikä eroaa merkittävästi käytöstä jäättömällä merellä.

Suomi kannattaa jäsenmaiden yhteistyön vahvistamista EU:n alueella, kuitenkin niin että maiden ominaispiirteet ja kansallisesti toteutettavat hankkeet otetaan toimissa tasavertaisesti huomioon. Komissio on nostanut niin sanotut hybridihankkeet keskeiseen osaan strategiassaan. Joillekin jäsenvaltioille nämä hankkeet ovat jo nyt ajankohtaisia, myös Itämeren alueella. Suomi suhtautuu myönteisesti hybridiprojektien kehittämiseen ja pitää kannatettavana, että lainsäädäntökehityksen toimivuutta tarkastellaan näiden hankkeiden kannalta. Hybridihankkeiden edistämiseksi ehdotetut lainsäädännön muutokset, kuten pullonkaulatulojen kohdistaminen tällaisille hankkeille, tulisi kuitenkin arvioida huolella sähkömarkkinasäätelyn ja sen keskeisten tavoitteiden näkökulmasta. Komission ehdottaman ”yhdenmetyt alueellisen verkon suunnittelun ja kehittämisen” kannalta Suomi pitää tärkeänä, että turhien kustannusten välttämiseksi verkon suunnittelu ja rakentaminen perustuvat yhä verkkokäyttäjien tarpeisiin. Alueellista yhteistyötä voidaan tältäkin osin entisestään kehittää, mutta mahdollisessa tulevassa sääntelyssä olisi tärkeää huomioida jäsenvaltioiden erilaiset kansalliset tilanteet ja ratkaisut esimerkiksi merienergian hyödyntämisessä, verkkojen kehittämisessä ja johtojen rakentamisvastuissa.

Strategiassa korostetaan merialuesuunnittelun osalta eri toimintojen yhteensovittamista samalla merialueella. Merialuesuunnittelussa ja toisaalta verkon suunnittelussa toimijoiden roolit ja vastuut vaihtelevat jäsenvaltioittain. Suomi katsoo, että merialuesuunnitelmilla ja niiden yhteensovittamisella voidaan luoda edellytyksiä merienergian ja sähköverkon kehittämiseen. Merialuesuunnittelussa tehdään yhteistyötä Itämeren maiden kesken suunnitelmien yhteensovittamiseksi. Eri maiden suunnitelmat poikkeavat kuitenkin toisistaan mittakaavaltaan, osittain sisällöltään ja myös sitovuudeltaan. Suomen merialuesuunnitelma on hyvin yleispiirteinen suunnitelma, joka osoittaa potentiaalisia alueita eri käyttötarkoituksiin, ja joka erityisesti sovittaa eri toimintoja yhteen keskenään. Suunnitelma ei ole oikeudellisesti sitova, vaan tarjoaa tietoa muulle tarkemmalle suunnittelulle kuten kaavoitukselle. Useimpien muiden Itämeren maiden suunnitelmat ovat sitovia. Suomessa sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslakia aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sovelletaan talousvyöhykelaisa mainittuja sektorilainsäädäntöjä.

Merienergiastrategiassa viitataan vuoteen 2030 ulottuvaan EU:n biodiversiteettistrategiaan. Suomi pitää tärkeänä, että merienergian kehittämisessä ja laitosten sijoittamisessa huomioidaan biodiversiteettistrategian mukaiset tavoitteet luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelemiseksi. Biodiversiteettistrategiassa viitataan muun muassa EU:n meristrategiadirektiivin toimeenpanoon. Meristrategiadirektiivin tavoitteena on muun muassa merenpohjan suojeleminen ja vedenalaisen melun säänteleminen. Meristrategiadirektiivin tavoitteita toteutetaan Suomessa kuusivuositain laadittavalla merenhoitosuunnitelmalla.

Suomessa merialuesuunnittelussa tunnistettiin ja huomioitiin Suomen ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet (EMMA). Merialuesuunnitelmassa merituulivoimaloiden sijoittumisessa on huomioitu EMMA -alueet ja olemassa olevat suojelualueet sekä merituulivoiman kannalta sopivimmat alueet. Näiden tietojen perusteella on voitu sovittaa yhteen sekä tuulivoiman että meriluonnon suojelun tarpeet ja tunnistaa potentiaaliset alueet merituulivoimalle.

Suomen kannalta keskeistä on varmistaa merenkulun sujuvuus ja turvallisuus sekä talvimerenkulun toimivuus merienergian kehittämisen yhteydessä. Suomen merenkulun olosuhteet poikkeavat merkittävästi useimmista muista EU-maista.

Suomi kannattaa komission ja Euroopan puolustusviraston yhteistyötä, jossa pyritään tunnistamaan esteitä uusiutuvan merienergian kehitykselle alueilla, jotka on varattu maanpuolustukseen, ja parantamaan mahdollisuuksia näiden toimintojen yhteensovittamiseen.

Pääasiallinen sisältö

Yleistä

Merituulivoima kilpailee jo kannattavuudellaan fossiilisen energiantuotannon kanssa ja Euroopassa tehdään kehitystyötä muiden merellä energiaa tuottavien teknologioiden parissa, kuten kelluvan merituulivoiman, aalto- ja vuorovesienergian, kelluvan aurinkosähkön sekä leväpohjaisten biopolttoaineiden. Komission mukaan merellä tuotettavan energian potentiaalinen hyödyntäminen on ratkaisevaa, jotta Eurooppa voi saavuttaa päästövähennystavoitteensa vuodelle 2030 sekä ilmastonneutraliteetin vuonna 2050. Merienergiastrategiassa merellä tuotettavan uusiutuvan energian käytön lisääminen asetetaan yhdeksi EU:n ensisijaisista tavoitteista. Merienergiaa on mahdollista tuottaa eri muodoissa Euroopan kaikilla merialueilla, myös saarten ja syrjäisimpien alueiden ympäristössä. Tämän energiamuodon kehittämisen myönteiset teolliset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset jakautuisivat EU:n kaikille alueille.

Merellä tapahtuvalla energiantuotannolla on uusiutuvista teknologioista suurin potentiaali kasvattaa tuotantoa. Nykyinen merienergian tuotantokapasiteetti Euroopan unionissa on 12 gigawattia. Merituulivoiman kustannukset ovat tippuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana huomattavasti. Komissio arvioi, että vuodelle 2030 tavoite vähintään 60 gigawatin merituulivoimakapasiteetista ja yhden gigawatin kapasiteetista muulle merienergian tuotannolle on realistinen ja tavoitettavissa. Vastaavat tavoitteet vuodelle 2050 ovat 300 gigawattia merituulivoimaa ja 40 gigawattia muuta merienergian tuotantoa. Näiden tavoitteiden saavuttamisella olisi suuri merkitys, jotta voidaan saavuttaa energiantuotannon vähähiilisyys, vähentää päästöjä vedyn avulla aloilla, joilla päästöjen vähentäminen on vaikeaa, sekä saada aikaan työllisyyttä ja kasvua. Tavoitteen saavuttamiseksi merituulivoiman kapasiteetti tulee lähes 30-kertaistaa vuoteen 2050 mennessä, mikä vaatii jopa 800 miljardin investoinnit.

Strategian mukaan merellä tuotettavasta uusiutuvasta energiasta tulee Euroopan energiajärjestelmän ydinosa vuoteen 2050 mennessä. Geologisista olosuhteista ja merienergian tuotannon kehityksistä johtuen kaikki Euroopan merialueet ovat erilaisia, minkä takia eri teknologiat soveltuvat eri merialueille.

Komissio esittää yhdessä strategian kanssa siihen liittyvän komission yksiköiden valmisteluasiakirjan, jossa annetaan sähkömarkkinajärjestelyjä koskevaa ohjeistusta.

Merienergian tuotantoteknologiat ovat tällä hetkellä eri kypsyyssasteissa. Toiminnassa on jo teollisen kokoluokan hankkeita, joissa on kiinteillä meriperustuksilla asennettuja tuulivoimaloita (bottom-fixed wind turbines), mutta muut teknologiat ovat vasta saavuttamassa kaupallistumista. Muista tuotantoteknologioista lähimpänä kaupallistumista ovat kelluvat tuulivoimalat (floating wind turbines) sekä aalto- ja vuorovesienergia. Varhaisemmassa kehitysvaiheessa ovat kelluva aurinkoenergia

(floating photovoltaic), leväpohjaiset biopolttoaineet ja meriveden lämpötilaeroja energian tuotannossa hyödyntävä OTEC-teknologia (ocean thermal energy conversion).

Merialuesuunnittelu

Vuoden 2050 tavoitekapasiteettiin pääseminen edellyttää komission mukaan paljon nykyistä useamman alueen hyödyntämistä uusiutuvan merienergian tuotantoon ja sähkön siirtoon. Viranomaisien tulisi suunnitella tätä pitkän aikavälin kehitystä hyvissä ajoin, jotta ympäristöllinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys voidaan ottaa huomioon, ja taata eri toimintojen, kuten meriympäristön, kalastuksen, kalanviljelyn, merenkulun, turismin, maanpuolustuksen ja infrastruktuurin, rinnakkaiselo merialueilla.

Merialuesuunnittelu on keskeinen työkalu eri toimialojen tarpeiden yhteensovittamiseen merialueella. Sen avulla voidaan ennakoida muutosta, estää ja lieventää konflikteja erilaisten politiikkaprioriteettien välillä sekä luoda synergioita alojen kesken ja alueiden monikäyttömahdollisuuksia.

Direktiivi merten aluesuunnittelun puitteista (2014/89/EU) velvoittaa kaikki rannikolla sijaitsevat jäsenvaltiot toimittamaan kansalliset merialuesuunnitelmat komissiolle maaliskuun 2021 loppuun mennessä. Direktiivi myös edellyttää jäsenmailta yhteistyötä merialuesuunnitelmien yhteensovittamiseksi.

Toimenpiteinä strategia ehdottaa muun muassa, että jäsenvaltioiden tulisi sisällyttää uusiutuvan merienergian tavoitteita kansallisiin energia ja ilmastosuunnitelmiin ja että komissio ja Euroopan puolustusvirasto (European Defence Agency) ryhtyisivät tunnistamaan esteitä uusiutuvan merienergian kehitykselle alueilla, jotka on varattu maanpuolustukseen, ja pyrkivät parantamaan mahdollisuuksia näiden toimintojen rinnakkaiseloon.

Meriympäristön ja -luonnon huomioiminen

Strategiassa todetaan, että sekä uusiutuvan merienergian sijoittelussa, että toiminnassa tulee varmistaa meriekosysteemien suojelu. Strategiassa todetaan, että tulee varmistaa johdonmukaisuus EU:n muiden politiikkainstrumenttien kuten vuoteen 2030 ulottuvan biodiversitettistrategian ja yhteisen kalastuspolitiikan kanssa.

Verkkoinfrastruktuuri

Komission mukaan merienergian sijoittumisen suunnittelu linkittyy läheisesti verkon kehittämiseen niin maalla kuin merelläkin. Nykyiset merituulivoimalat on pääasiassa yhdistetty rannikolle säteittäisellä liittymisjohdolla ja rajayhdysjohdot on rakennettu näistä erilleen. Komissio on strategiassa nostanut keskeiseksi niin kutsutut hybridiprojektit, joissa infrastruktuurilla on kaksinainen rooli yhdistäen maiden välisen rajayhdysjohdon sekä uusiutuvan merienergian siirtämisen ja liittämisen. Lisäksi komissio uskoo pidemmällä aikavälillä silmukoitujen meriverkkojen kehittämiseen.

Ensimmäisenä askeleena verkkojen kehityksessä jäsenvaltioiden tulisi komission mukaan sitoutua pitkäjänteisesti merienergian kehittämiseen ja asettaa yhteistyössä tavoitteita merienergialle kullekin merialueelle erikseen. Seuraavassa vaiheessa tulisi ottaa alueellisessa verkkojen suunnittelussa ja kehittämisessä huomioon nämä asetetut kunnianhimoiset tavoitteet. Komissio pitää tarpeellisena jäsennellymmän yhteistyön kehittämistä jäsenvaltioiden, siirtoverkonhaltijoiden ja sääntelyviranomaisien välillä meriverkkojen yhtenäisemmän ja optimoidumman alueellisen suunnittelun mahdollistamiseksi ottaen huomioon merialuesuunnitelmat. Sähköverkon lisäksi merellä

tuotettua energiaa voidaan tuoda mantereelle myös vetynä. Myöhemmässä vaiheessa vuonna 2022 käynnistyvillä alueellisilla koordinaatiokeskuksilla voisi komission mukaan olla vahvempi rooli verkkojen suunnittelussa merialueilla. Pitkällä aikavälillä rakenteellista yhteistyötä voitaisiin tehostaa itsenäisillä järjestelmävastaavilla, jotka operoisivat ja kehittäisivät alueellista verkkoa merialueella. Verkkoinfrastruktuuriin liittyvien kustannusten jakamiseksi tulee kehittää selkeä metodologia. Lisäksi sääntelykehysten tulisi mahdollistaa ennakoivat investoinnit esimerkiksi verkkojen kehittämiseen suuremmalle kapasiteetille kuin alun perin olisi tarpeen.

Toimenpiteinä strategia ehdottaa muun muassa, että komissio esittäisi TEN-E-sääntelyn alla raamit pitkän aikavälin verkkojen suunnittelulle merellä, ja että komissio, jäsenvaltiot ja regulaattorit kehittäisivät omilla vastuualueillaan raamit, jotka mahdollistavat kantaverkkoyhtiöiden ennakoivat verkkoinvestoinnit merialueilla. Lisäksi komissio julkaisisi ohjeistuksen kustannusten ja hyötyjen jaosta energiansiirtohankeissa, jotka on yhdistetty energiantuotantohankkeisiin.

EU-sääntelykehikko uusiutuvalle merienergialle

Komission mukaan silmukoituun merienergiajärjestelmään siirryttäessä verkot tulevat yhtenäisemmiksi ja hankkeet monimutkaisemmiksi ajan mittaan. Ennustettava pitkän aikavälin lainsäädäntökehikko on avainasemassa, jotta voidaan tarjota varmuutta toimijoille ja saada investointeja liikkeelle. Hyvin säänneltyjen energiamarkkinoiden tulisi tarjota oikeita investointisignaaleja. Innovatiiviset hankkeet, kuten energiasaaret, hybridihankkeet sekä vedyn tuotanto merellä, kohtaavat erityisiä haasteita nykyisessä sääntelykehyksessä, jota ei ole kehitetty tämän tyyppisiä hankkeita varten. Komission mukaan sähkömarkkinasääntöjen soveltamiseen tarvitaan selvennystä ja tähän pyritään merienergiastrategiaan liittyvässä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa. Komissio myös pitää sähkömarkkinalainsäädännön uudistamista tietyiltä osin tarpeellisena, mm. pullonkaulatulojen uusien käyttömahdollisuuksien osalta.

Kansallisilla tukiohjelmilla on ollut tärkeä rooli uusiutuviin energialähteisiin liittyvien teknologioiden kehittämisessä ja niiden käytön laajentamisessa sekä tästä muodostuvien kustannussäästöjen aikaansaamisessa. Kohdennettua tukea tarvitaan edelleen kehittymässä oleville uusiutuviin energialähteisiin liittyville teknologioille, kuten vuorovesi- ja aaltoenergiaan liittyville teknologioille tai kelloville merituulivoimaloille ja aurinkosähkölaitoksille. Lupaavaksi vaihtoehdoksi koetaan lähivuosina uusiutuvia energialähteitä koskevan direktiivin (RED II) mukaiset yhteistyömekanismit, joilla on komission mukaan tarkoitus kasvattaa yhteis- ja hybridihankkeina toteutettavien rajat ylittävien hankkeiden osuutta.

Toimenpiteinä strategia ehdottaa muun muassa, että komissio selkeyttää sääntelykehystä etenkin hybridihankkeiden offshore-tarjousalueiden osalta markkinaohjeissa. Lisäksi komissio antaisi sähköalan sidosryhmäkomitean tehtäväksi valmistella muutoksia merellä sijaitsevien suurjännitteisten tasesähköjärjestelmien verkkoliitännävaatimuksia koskeviin verkkosääntöihin sekä varmistaisi, että energiaa ja ympäristönsuojelua koskevien valtioneuvoston suositusten tarkistuksen tuloksena saadaan täysin ajantasaiset ja tarkoituksenmukaiset puitteet puhtaan energian, myös merellä tuotettavan uusiutuvan energian, kustannustehokkaalle käyttöönotolle. Komissio myös ehdottaisi ohjeita rajat ylittävien hankkeiden kustannusten ja hyötyjen jakamiseen.

Yksityisen sektorin investointien houkuttelevuus – EU:n rahastojen merkitys

Merellä tuotettavaan uusiutuvaan energiaan liittyvien teknologioiden laajamittaiseen käyttöönottoon vuoteen 2050 mennessä tarvittavien investointien määräksi arvioidaan lähes 800 miljardia euroa. Tästä noin kaksi kolmasosaa kuluisi tarvittavan verkkoinfrastruktuurin ja yksi kolmasosa merellä tapahtuvan tuotannon rahoittamiseen. Suurin osa investoinneista odotetaan katettavan yksityisellä pääomalla. Näihin toimiin kohdistuvia investointeja ohjataan EU:n kestävästi rahoituksen luokitusjärjestelmän avulla EU:n pitkän aikavälin tavoitteiden mukaisesti. Strateginen katalyyttinen rooli on kuitenkin myös EU:n tuen tehokkaalla ja hyvin kohdennetulla hyödyntämisellä. Kun kyseessä ovat kypsät merienergiateknologiat, tällaisella tuella voidaan osaltaan lieventää markkinoiden toimintapuutteiden vaikutuksia, esimerkiksi useampien ja kooltaan suurempien hankkeiden käynnistämiseen liittyvää riskiä, tai pienentää pääomakustannuksia, jotka tämänkaltaisissa hankkeissa ovat yleensä varsin korkeita. Kun kyseessä ovat vähemmän kypsät teknologiat tai vasta alkuvaiheessa olevat hankkeet, EU:n julkinen rahoitus on ratkaisevan tärkeää markkinoiden syntymiselle. EU:lla on useita eri rahoitusvälineitä, joilla merienergian tuotantoa voidaan tukea.

Toimenpiteinä strategia ehdottaa muun muassa, että komissio kehottaisi jäsenvaltioita sisällyttämään uusiutuvan energian, myös merellä tuotettavan, käyttöönottoon liittyvät uudistukset ja investoinnit omiin kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa, ja että komissio helpottaisi rajat ylittävien yhteistyöhankkeiden kehittämistä uudella Verkkosten Eurooppa -välineellä ja uusiutuvan energian rahoitusmekanismilla.

Tutkimus ja innovointi

Tutkimuksen ja innovoinnin edistäminen on tärkeä edellytys merellä tuotettavan uusiutuvan energian laajamittaiselle käyttöönotolle. Puhtaan energian tutkimukseen ja innovointiin tehtävät investoinnit ovat tällä hetkellä peräisin pääasiassa yksityiseltä sektorilta. EU:ssa on viime vuosina investoitu puhtaaseen energiaan vuosittain keskimäärin lähes 20 miljardia euroa, josta yritysten osuus on noin 77, jäsenvaltioiden 17 ja EU:n rahastojen kuusi prosenttia. Tuulivoimassa yksityisen sektorin rooli on tätäkin merkittävämpi, sillä sen osuus maa- ja merituulivoiman tutkimus- ja innovointirahoituksesta EU:ssa on noin 90 prosenttia.

Merituulivoimassa tutkimuksen ja innovoinnin painopisteitä ovat tällä hetkellä turbiinien suunnittelu, infrastruktuurin kehittäminen, kehittyneet kierto perustuvat materiaalit sekä digitalisaatio. Merienergian tuotantoteknologioiden kasvun tueksi on myös kehitettävä lisää innovatiivisia infrastruktuuri- ja verkkoteknologioita. Tuotetun sähköenergian siirtämisessä pitkiä matkoja suurjännitetasasähkö (HVDC) on tehokas ja taloudellinen vaihtoehto vaihtovirtasiirrolle.

Toimenpiteinä strategia ehdottaa muun muassa, että komissio tarkastelisi SET-suunnitelman merienergiaa ja merituulivoimaa koskevia tavoitteita ja täytäntöönpanosuunnitelmia sekä käynnistäisi uuden, HVDC-järjestelmiä käsittelevän SET-suunnitelmatyöryhmän. Lisäksi komissio selvittäisi, miten merellä tapahtuva energiantuotanto ja sen infrastruktuurit voidaan integroida kestävästi sosioekonomisiin ekosysteemeihin ja meriympäristöön. Komissio myös pyrki jäsenvaltioiden ja alueiden kanssa yhteistyössä toimien hyödyntämään koordinoitusti käytettävissä olevia varoja merienergiateknologioiden kehittämiseen.

Toimitus- ja arvoketjun vahvistaminen

Jotta merellä tuotettavan uusiutuvan energian kapasiteetti saataisiin nostettua tavoitelukemiin (300 gigawattia merituulivoimaa ja 40 gigawattia muuta merienergiaa) ja tästä koituisi mahdollisimman suuri hyöty EU:n taloudelle, merellä tuotettavan uusiutuvan energian toimitusketjun on pystyttävä kasvattamaan kapasiteettiaan ja nostamaan asennusmäärät pysyvästi korkeammalle tasolle. Kysyntäpuoleen vaikuttavalla politiikalla, kuten pitkän aikavälin suunnittelulla, alueellisella yhteistyöllä ja selkeällä sääntelykehyksellä, voidaan antaa signaaleja ja esittää tulevia volyymejä koskevia arvioita, joita teollisuus ja investoijat tarvitsevat, jotta ne voivat tehdä ennakoivia investointeja ja nostaa valmistuskapasiteettinsa teollistamisastetta.

Eräs ratkaisua kaipaava haaste on tuulivoimaloiden komponenttien ja etenkin komposiittimateriaalista valmistettujen lapojen käytöstäpoisto, uudelleenkäyttö ja kierrätys. Kierrätettävyyttä ja sen vaikutusta suunnitteluun koskeva tutkimus on edelleen varsin hajanaista ja kohdistuu usein erikoissovelluksiin, joista saatuja tuloksia ei voida yleistää. On tarpeen integroida kiertotalouden mukaisen suunnittelun periaate entistä järjestelmällisemmin uusiutuvia energialähteitä koskevaan tutkimukseen ja innovointiin.

EU:n merellä tuotettavan uusiutuvan energian arvoketju perustuu maailmanlaajuiseen toimitusketjuun, jossa tuotanto pohjautuu tuotuihin raaka-aineisiin ja komponentteihin (kestomagneeteissa tarvittavat harvinaiset maametallit, teräs ja komposiittimateriaalit). Näiden materiaalien kysynnän ennustetaan kasvavan, minkä vuoksi on keskityttävä häiriöttömän saannin varmistamiseen, riippuvuuden vähentämiseen ja toimitusketjujen lyhentämiseen.

Toimenpiteinä strategia ehdottaa muun muassa, että komissio, jäsenvaltiot ja teollisuus pyrkisivät yhdessä edistämään EU:n standardien omaksumista kansainvälisesti. Komissio tukisi toimivaltaisia kansallisia ja alueellisia viranomaisia, kun ne laativat ja toteuttavat esimerkiksi teknisen asteen ja korkea-asteen koulutusohjelmia, joiden tavoitteena on kehittää merienergia-alan osaamisreserviä. Komissio myös laatisi selvityksen merilaitosten käytöstäpoiston kustannuksista ja vaikutuksista arvioidakseen, edellyttääkö niin nykyisten laitosten purkamisen että tulevien käytöstäpoistotoimien turvallisuuteen, talouteen ja ympäristöön liittyvien vaikutusten minimoiminen EU:n laajuista lainsäädäntöä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on komission tiedonanto.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Käsitellään energia- ja Euratom -jaoston (E21) kirjallisessa menettelyssä 16.-21.12.2020.

Käsitellään meripolitiikkajaoston (E15) kirjallisessa menettelyssä 16.-21.12.2020.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia arvioidaan ja niihin otetaan kantaa tiedonantoon sisältyvien aloitteiden ja lainsäädäntöehdotusten täsmentyessä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission tiedonanto: EU:n strategia merellä tuotettavan uusiutuvan energian potentiaalin valjastamiseksi ilmastoneutraalin tulevaisuuden tarpeisiin, COM(2020) 741 final/2, 19.11.2020

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Outi Vilén, työ- ja elinkeinoministeriö , outi.vilen@tem.fi, puh. 0295 047 016

Kanerva Sunila, työ- ja elinkeinoministeriö, kanerva.sunila@tem.fi, puh. 0295 047 138

EUTORI-tunnus

EU/2020/1658

Liitteet**Viite**

Asiasanat	aluesuunnittelu, energia, Itämeri, jaosto energia ja euratom (EU 21), uusiutuvat energianlähteet, jaosto meripolitiikka (EU 15)
Hoitaa	TEM, VNK, YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, UM, VM, VTV
